

Meddelelser om Jordskælv og Vulkanudbrud.

Af Oberstløjtnant E. G. HARBOE.

I Tilslutning til en Indsamling af Jordskælvsmeddelelser, som den tyske, kejs. Hovedstation for Jordskælvsforskning i Strassburg i E. satte i Gang i Begyndelsen af 1903, begyndte Forf. ogsaa en Indsamling af Jordskælvsmeddelelser. Rigtignok kom denne Indsamling til nærmest kun at basere sig paa Avismeddelelser, der jo i Reglen kun kunne være noget mangelfulde. Fra Slutningen af Aaret 1904 begyndte dog »Dansk Meteorologisk Institut« paa Opfordring derom at sende Forf. de Meddelelser, som det gennem sine Observatorer og Korrespondenter kunde indsamle. Da der, saavidt vides, ikke foreligger fuldstændigere Meddelelser for de danske Bilande, turde en samlet Gengivelse af de i Tidens Løb for de nævnte Landsdele saaledes opnaaede Jordskælvsmeddelelser ikke være uden Interesse, hvorfor der her skal forsøges en saadan. Da der endvidere paa Island forekommer baade tektoniske og vulkanske Jordskælv, foruden at der efter al Sandsynlighed maa findes en om end kun indirekte Forbindelse mellem de tektoniske Jordskælv og de vulkanske Fænomener, er her ogsaa medtaget de Oplysninger, som ere opnaaede om de sidstnævnte.

For Grønlands Vedkommende er allerede i dette Tidsskrifts 11. Hæfte, 1905, gengivet Beretningerne om Jord-

rystelser i Angmagsalik fra den 22. Nov. 1904 til den 10. Juli 1905.

For en Jordrystelse ved Kolonien Holstensborg den 26. Jan. 1907 foreligger følgende Beretning fra Kolonibestyreren (gennem den kgl. grønlandske Handel).

Den 26. Jan. 1907, Kl. 10^h 15^m Em. fandt en stærk Jordrystelse Sted ved Kolonistedet (Retn. E—W). Rystelsen mærkedes som et stærkt Stød, ledsaget af en raslende Støj under Jordoverfladen. Havisen slog Revner og Havet udenfor kom i stærk Bevægelse. Der skete ingen Ulykker her. — Stødet mærkedes ved Kerrortussok, men ikke ved de andre Udsteder.

Volontair OLRIKS Beretning om Jordrystelsen (gennem Dansk Meteorol. Inst.) lyder som følger:

Den 26. Jan. 1907 Kl. 10^{1/4} Em. var her Jordskælv ved Kolonien. Det viste sig som en stærk Rystelse, i Husene saa kraftig, at løse Genstande klirrede; den antages at have varet i 2—3 Minutter. Senere forplantede det sig til Vandet, hvorfra man hørte det som meget kraftige Bølgeslag. 2 Mil østen for Kolonien viste Jordskælvet sig paa samme Tidspunkt, men det var meget kraftigere og varede længere, dog skete ingen Ulykker af nogen Art. De andre Bopladser mod E og S observerede Intet.

For endel Jordrystelser i Angmagsalik fra den 18. Okt. 1907 til den 27. Maj 1908 foreligger følgende gennem »D. M. I.« modtagne Oplysninger fra Koloniens Maanedslister.

Den 18. Okt. 1907 Kl. ca. 2 Em. mærkedes her en stærk Jordrystelse. Der kom først et meget stærkt Stød, der varede ca. 15 Sek., og derefter 2 mindre Stød med ca. 5 Minutters Mellemrum. Det første Stød var saa voldsomt, at Grus og Sten trillede ned ad Fjeldene. Baade i Land og paa Havet mærkedes Fænomenet som en bølgende, sittrende Bevægelse med en stærk buldrende og rullende Lyd. Bevægelsesretn. S til N.

Natten mellem 18. og 19. Okt. 1907 ved Tretiden mærkedes atter en Del Jordstød, men temmelig svage.

Den 2. Dec. 1907 Kl. 2^h 50^m og 4^h 10^m Em. mærkedes ved Stationen ret stærke Jordrystelser, som varede henholdsvis 1 og 1/2 Minut. Kl. 6^{1/4} s. D. mærkedes (»hørtes») atter et svagt Stød.

Den 27. Maj 1908 mærkedes her 2 paa hinanden hurtig følgende Jordstød, der varede ca. 15—16 Sek. hver. Retningen var fra S til N. Stødene vare temmelig stærke.

Af Kolonibestyrerens Dagbog har »Administrationen for Kolonierne i Grønland« givet følgende Udskrift for de omtalte Jordrystelser:

Den 18. Okt. 1907 ved 2-Tiden Em. mærkedes her et voldsomt Jordstød, som var saa stærkt, at Landet og Vandet dirrede, og Grus og Sten trillede ned ad Fjældene.

Da Rystelsen indtraf, var jeg netop paa en Jagtudflugt, og jeg kunde da tydelig se, hvorledes Klipperne ligesom hævede og sænkede sig igen, og jeg ventede halvvejs, at Jorden vilde slaa Revner, hvad der heldigvis ikke skete.

Rystelsen varede ca. 15 à 16 Min. og kom fra S, altsaa bevægede sig N efter. Efter det stærke Stød kom to mindre med ca. 5 à 6 Minutters Mellemlum. Natten mellem 18. og 19. mærkedes atter flere Stød, men temmelig svage. (Rystelsen den 2. Dec. omtales ikke i Dagbogen.)

Et Par stærke Stød mærkedes idag (28. Maj 1908) mellem Kl. 2 og 3 Em. De varede omtrent eller omkring 15—16 Sek., og Bevægelsen syntes at være fra S til N.

I Angmagsalik hørtes og mærkedes svage Jordstød den 11. November 1908 Kl. 1^h 15^m og 1^h 20^m (D. M. I.).

I Beretningen af 6. Juni 1908 fra Jordskælystationen paa Diskøen anføres, at begge Sejsmograferne den 18. Maj 1908 registrerede et Nærskælv i en Afstand af 9—10 geogr. Mil fra Stationen. Endvidere anføres i samme Beretning, at Mag. M. PORSILD mundtlig havde faaet Efterretning om et Jordskælv i Godthaab (S-Grønland) den 25. Nov. 1907, der skulde have været iagttaget og navnlig »hørt« af Alle, men ikke var bleven registreret paa Stationen. Det er imidlertid ikke lykkedes at opdrive nærmere Efterretninger om dette Jordskælv.

For at faa nærmere Oplysninger om Nærskælv et den 18. Maj 1908, udsendtes Spørgeskema til alle Kolonistene omkring Diskobugten. De herved opnaaede Oplysninger ere som følger:

Grønne Eyland (68° 50' n. Br., 51° 50' v. Lg.). — Kl. godt 8 Aften klappede Husbrædderne et Øjeblik.

Nûk (68° 42' n. Br., 52° 3' v. Lg.). — Ved 8-Tiden om Aftenen mærkedes en stærk Skælven, der kom fra E og gik mod NW. Samtidig hørtes en voldsom Susen. Lamper og Billeder svingede og faldt ned, og Døre sprang op.

Nivak (68° 37' n. Br., 52° 16' v. Lg.). — Om Aftenen, vistnok Kl. 8^h, mærkedes der en Rystelse i S—N. Hængende Genstande svingede mod N.

Manêtsok (68° 45' n. Br., 52° 45' v. Lg.). — En Dag i Maj, uvist hvilken, mærkedes der efter 8-Tiden om Aftenen Vaklen og Susen. Isen paa Havet og paa Fersksøerne knirkede.

Christianshaab. — Kl. 9 à 10^h Aften indtraf et usædvanlig stort Fjældskred ca. $\frac{1}{4}$ dansk Mil fra Koloniststedet i den SE for samme liggende Fjældkæde.

Imerigsok, en af Kronprindsens Eylands (69° 1' n. Br., 53° 11' v. Lg.). — En Susen fra SE og gaaende i sydlig Retning og en Rystelse var mærket, men Tiden er ikke opgivet.

Rhodebay (69° 21' n. Br., 50° 53' v. Lg.). — En Slags Ekko eller Rabalder var hørt, vistnok efter Kl. 6^h Aften.

Skansen (69° 25' n. Br., 52° 27' v. Lg.). — I Løbet af Dagen, medens Meddeleren var paa Fangst, hørte han en Susen fra Land, og henved Kl. 9^h Aften hørte han 2 Gange Susen som fra et Fjældskred eller en Kælvning. Lyden kom fra Fjældene mod E. Hundene bleve meget urolige om Aftenen.

Diskofjorden (69° 28' n. Br., 53° 51' v. Lg.). — Ved Aftenstid hørte Meddeleren ude paa Isen i Omegnen af Agdlågissats (lidt nordligere og lidt østligere) en Lyd, »ligesom det var hele Verdenen, der susede og skælvede«, og det var ligesom om Isen rystede. Lyden hørtes to

Gange af Meddeleren. I hans Hjem hørtes den ogsaa i det Frie, men ikke i Hus. Malleukerne vare allerede i April ankomne til den herved liggende Ø, men de forsvandt midlertidig i de 4 Dage den 18.—22. Maj.

Paa den ovenstaaende Kortskitse over Diskobugten, hvis Sidelinier svare til 68° og 70° n. Br. samt 50° og 55° v. Lg., ere de nævnte Steder mærkede med et Kryds ligesom ogsaa Jordskælvstationen.

Registreringen af Jordskælvvet paa Stationen begyndte Kl. $9^h 50^m 54^s$ lokal Tid, hvilket svarer til Kl. $1^h 24^m 27^s$

den 19. Maj efter Greenwichs Tid. De i de anførte Besvarelser angivne Tider synes ganske vist ikke at passe synderligt vel hertil, men naar der tages tilbørligt Hensyn til den overmaade store Usikkerhed, der paa Grund af Forholdene nødvendigvis maa findes i Tidsregningen blandt den almene Befolkning i de heromhandlede Egne, turde der dog være al Sandsynlighed for, at de anførte Iagttagelser maa gælde det registrerede Jordskælv.

Negative Besvarelser ere indkomne fra: Vester Eyland ($68^{\circ} 37'$ n. Br., $52^{\circ} 23'$ v. Lg.), Egedesminde ($68^{\circ} 42'$ n. Br., $52^{\circ} 45'$ v. Lg.), Hunde Eyland ($68^{\circ} 51'$ n. Br., $52^{\circ} 58'$ v. Lg.), Akugdlêt ($68^{\circ} 40'$ n. Br., $51^{\circ} 7'$ v. Lg.), Jakobs-havn ($69^{\circ} 14'$ n. Br., $51^{\circ} 0'$ v. Lg.), Ritenbenk ($69^{\circ} 43'$ n. Br., $51^{\circ} 13'$ v. Lg.) og Sarkak ($69^{\circ} 59'$ n. Br., $51^{\circ} 50'$ v. Lg.) med det derved beliggende Tartunak. Disse Steder ere paa Kortskitsen angivne ved smaa Cirkler udenom dem.

For Islands Vedkommende maa først anføres et stærkt Vulkanudbrud i Skaptajøkull, der begyndte voldsomt Natten den 27.—28. Maj 1903 og senere gentoges, om end svagere, regelmæssig med 2—3 Dages Mellemlum den første Maanedstid samt til sine Tider hele Sommeren og endda længere. Endnu den 12. Jan. 1904 iagttoges et Udbrud. Da Udbrudsstedet laa langt fra den nærmeste Bygd, have Udbrudene ikke foraarsaget nogen næyneværdig Skade, men store Isstykker, som Skejdaraa ved dem bragtes til at føre ned over Sandene, gjorde disse en Tid ufarbare, og Opfyldning af Luften med giftige Luftarter og Aske var meget generende paa flere Maader. Om Udbrudene haves følgende Oplysninger, der hovedsagelig ere hentede fra »Berlingskê Tidende«.

Vulkanudbrud paa Island skal efter Damptrawleren »City of London« have fundet Sted den 27. og 28. Maj. Da den fiskede i nogen Afstand fra Island, hørtes et stærkt Knald, og kort efter viste der sig en lille Sky, til-

syneladende af Ild og Røg. Havet kom til at ligne Sæbeskum i en Omkreds af 30 miles, og fra det Øjeblik, da Udbrudet fandt Sted, fangede Trawleren ikke en Fisk. (Berl. Tde. $\frac{2}{6}$ 03, Morgenavis.)

Dampskibet »Krystal« melder fra Stavanger om en Askeregn den 28. Maj formentlig fra et vulkansk Udbrud paa SW-Island. (B. T. $\frac{9}{6}$ 03, Aftenavis.)

I Thingeyarsyssel har man iagttaget et Vulkanudbrud langt mod S. Man antager, at det har fundet Sted i Vatnajökull. Paa Sejlskibet »Carl« faldt der Aske 30 Mil E for Langanes, rimeligvis hidrørende fra dette Udbrud. (B. T. $\frac{19}{6}$ 03, A.)

Sent i Maj har der fundet et hæftigt Vulkanudbrud Sted enten i Vatnajökull eller i Skejdarajökull. Natten til den 28. løb Skejdaraa med store Isstykker fra Jøklen ned over Sandet, gennem hvilket den løber ud til Havet. Herefter blev Sandet ufremkommelig, og muligvis bliver det ved med at være saa til langt ud paa Sommeren. Dagen efter (altsaa den 28.) saa man flere Steder i Skaptafellsyssel en mægtig Ildsøjle ragende op over Jøklerne, samtidig med at Røgskyer svang sig op i Luften, medens denne rundt omkring blev i den Grad mættet med Svovlstoffer, at dette blev til stor Gene for Mennesker i mange Miles Afstand. Intet forlyder dog om, at Udbrudet har forvoldet Ødelæggelse eller videre Skade. (B. T. $\frac{22}{6}$ 03, A.)

Vulkanudbrudene paa Island komme ikke som før antaget fra Skejdarajökull men fra Skaptafjökull. De gentages regelmæssig med 2—3 Dages Mellemlum uden at anrette nogen nævneværdig Skade. Skejdarársandet er igen blevet farbart for Rejsende. (B. T. $\frac{7}{7}$ 03, A.)

I Beretningen om Generalstabens Opmaalinger paa Island i Sommeren 1903 omtales det, at Arbejderne have været hæmmede bl. a. af askefyldt Luft hidrørende fra de vulkalske Udbrud, der fandt Sted i Vatnajökull fra Slutningen af Maj og vedvarede med Afbrydelser og med forskellig Styrke i Løbet af Sommeren. (B. T. $\frac{8}{10}$ 03, A.)

Islandsfarere af den tyske Fiskerdampflaade have be-

rettet om Fald af sort Aske i Juni 1903 og Fald af graa Aske den 23.—26. Sept. 1903 med nordostlig Vind i Farvandet mellem Ingolfshöfði og Portland. (Beitr. z. Geoph., Bd. VIII, 1906, S. 41.)

Fra Sandanes meldes den 29. Maj 1903, at Himlens Farve var brunlig-gul, fornemmelig i S. Temmelig stærk Askeregn i Vopnafjord og Fljótudalsherred. (D. M. I. ^{14/12} 1904.)

Fra Mødrudal meldes den 8. og 9. Juni 1903 Askefald fra Skaptafjeldsjöklen. (D. M. I. ^{14/12} 1904.)

Da Vulkanen i Vatnajökull, der havde Udbrud sidste Foraar, ligger langt fra Bygden, har man kun mærket meget lidt til den, men den 12. Jan. (1904) opdagede nogle Mænd i Skaptafellsyssel fra et Bjerg i Nærheden af Bygden et stærkt Lysskær i den Retning, hvor Vulkanen ligger. (B. T. ^{2/4} 04, A.)

Fra Skien i Norge meldes den 18. April, at efter Meddelelse fra Haukalids Sæter er der Fredag Eftermiddag (den 15. April) sket en Askeregn, der dækkede Sneen med et 2 Tommer tykt Lag. Luften var noget formørket, saa længe Askeregnen varede. (B. T. ^{19/4} 04, M.)

For Aaret 1904 haves forøvrigt kun følgende spredte Meddelelser:

Natten til den 15. Juni mærkedes paa flere Steder i Rangarvallasyssel temmelig stærke Jordrystelser. Folk vækkedes ved Bragene, der ledsagede Rystelserne, og løse Genstande faldt om, men nogen egentlig Skade anrettedes ikke. (B. T. ^{11/7} 04, A.)

Flere Steder paa Islands Østland, i Thingeyarsyssel, mærkedes den 15. Juli nogle Drøn i det Fjærne, og 2 Dage senere skete der Askeregn, hvorfor det menes, at vulkanske Kræfter have været i Virksomhed et eller andet Sted i Landet. (B. T. ^{23/8} 04, M.)

Den 2. Aug. Kl. 8^{3/4} M. mærkedes i Akureyri en let Jordrystelse. Ifølge Meddelelse fra Sandarkrokur mærkedes Rystelsen ogsaa der. Maaske staa Rystelserne i Forbindelse med vulkanske Udbrud oppe i Landet. For

14 Dage siden observeredes Askeregn paa flere Steder af N- og E-Landet. (B. T. ²⁶/₈ 04, M.)

En svag Jordrystelse mærkedes i Reykjavik den 28. Sept. Kl. 7¹/₂ Fm. Da den var af ganske uskyldig Karakter, ændsedes den ikke videre. (B. T. ³/₁₁ 04, M.)

Den 2. Okt. faldt der betydelig Askeregn paa Seydisfjord. Dens Oprindelse kendes ikke. (B. T. ¹⁶/₁₁ 04, M.)

Den 27. Dec. Kl. 5 M. følte et enkelt, temmelig stærkt Jordskælvsstød i Reykjavik (Thjodolfur ¹/₁ 05, Nr. 1). — Et mindre Jordskælv mærkedes i Reykjavik den 27. Dec. Kl. 5 Fm. Det har ikke gjort nogen Skade hverken i Reykjavik eller i Arnes- og RangarvallasysseL. Rejsende fra Stokkseyri og Ølfus, som kom til Reykjavik den 27. om Aftenen og den 28. om Morgenen have ikke mærket nogen Rystelse. Ca. en Fjerdedel af Reykjaviks Befolkning vaagnede ved Rystelsen. (B. T. ⁵/₁ 05, M.) — Senere om Morgenen en svag Rystelse. (Ingolfur, 1905, Nr. 1, S. 4.)

I de sidste Dage af Januar, i Februar og i den første Del af Marts 1905 fremkom der endel tilsyneladende noget spredte, svagere Jordrystelser i SW-Island med Centret ved Krisuvik paa Reykjanes-halvøen, hvor de vare meget hyppige fra den 29. Jan. til den 5. Febr. og saa stærke, at 3 Gaarde lede stor Skade, idet nogle af deres Huse endda styrtede helt sammen. Om disse Jordrystelser haves de følgende Meddelelser. De fra islandske Kilder ere modtagne fra Prof., Dr. TH. THORODDSEN.

Den 28. Jan. taltes følgende 14 Stød i Reykjavik:

Kl. 3 ^h 10 ^m Em.	lille Stød,
» 5.32	» betydeligt,
» 5.40	» lille,
» 7.12	» lille,
» 7.13	» lille,
» 7.17	» lille,
» 7.39	» lille,
» 7.42	» temmelig stærkt,

Kl. 7 ^h 46 ^m	Em.	meget stærkt,
» 7.52	»	lille,
» 7.53	»	temmelig stærkt,
» 8.25	»	stærkt,
» 9.17	»	lille,
» 9.24	»	lille.

I den lavest liggende Bydel følte Stødene noget stærkere, og her faldt Glas og Porcelain ned fra Hylder o. s. v. Eftermiddagsgudstjenesten blev aflyst i Domkirken. Theatrene vare meget mindre besøgte end sædvanlig.

Den 29. Jan. taltes 15 Stød eller Rystelser, nemlig:

Kl. 11 ^h 7 ^m	Fm.	meget stærkt,
» 11.14	»	lille,
» 11.21	»	lille,
» 11.47	»	lille,
» 11.49	»	lille,
» 12.0	»	lille,
» 1.17	Em.	temmelig svag,
» 1.21	»	temmelig svag,
» 2.15	»	stærk,
» 2.57	»	temmelig lille,
» 2.59	»	betydelig stærk,
» 3.0	»	temmelig svag,
» 4.15	»	lille,
» 5.34	»	lille,
» 5.47	»	lille,

(Efter Dr. J. JONASSEN i Thjodolfur ³/₂ 1905, Nr. 6.)

Disse Jordskælvsstød holdt sig hovedsagelig til Faxabugtens Jordskælvsomraade. Først den 30. Jan. følte nogle Rystelser i Ølfus, men ganske svagt følte ogsaa Rystelser over det sydlige Lavland i Dagene den 28. og 29. Paa Reykjaneshalvøen vare Stødene stærkest, paa Vatnsbyrustrønd faldt nogle Husvægge ned. Jordskælvene vare ogsaa ret stærke paa Akranes, Borgarfjörd og Myrar. (Bladene Fjallkonan, Isafold, Ingolfur, Thjodviljian.)

Rystelserne vare alvorligere end ved Jordskælvne i Sommeren 1896 paa Akranes, Borgarfjord, Myrar, Havnefjord og enkelte Steder sydpaa langs Faxabugten, hvor nogle Huse beskadigedes endel, og Folk bleve alvorlig opskræmmede. Paa S-Landet E for Reykjanesbjergene mærkedes intet førend den 29. og nogle Steder først for Alvor den 30. Heldigvis synes Rystelserne heller ikke der at have gjort nogen nævneværdig Skade, men endnu i den østlige Del af RangarvallasysseL mærkedes de med betydelig Styrke. Om Retningen af Rystelserne kan intet bestemt siges, men de fleste ere enige om, at de ere gaaede fra SE til NW. En engelsk Trawler skal have berettet om vulkanske Udbrud paa Eldey udfor Reykjanes. Efter Forlydende skal man ogsaa fra Egnen ved Myvatn og i Bardardal have iagttaget vulkanske Kræfter i Virksomhed i Dyngjufjeld paa NE-Landet. (B. T. $20\frac{1}{2}$ 05, M.)

Fra Eyrarbakki (ArnessysseL) meldes Jordrystelse den 29. Jan. Kl. 11 Fm. og Kl. 2 Em. samt den 30. Jan. Kl. 4 Fm. (D. M. I. $26\frac{1}{2}$ 1905.)

Jordskælvne, der i Slutningen af Jan. mærkedes over det meste af SW-Island, have været hæftigst i Egnen omkring Krisuvik. Fra den 29. Jan. til den 5. Febr. fulgte den ene Rystelse efter den anden med temmelig stor Styrke og anrettede meget stor Skade paa 3 Gaarde i Nærheden, idet de fleste af Husene beskadigedes, og nogle styrtede helt sammen. Heldigvis skete ingen Ulykker paa Mennesker eller Kreaturer. Indtil for en Uge siden (Meddelelsen er dateret den 17. Marts) har man paa den nævnte Egn af og til mærket mindre Jordrystelser, der dog bleve bestandig svagere. (B. T. $1\frac{1}{4}$ 05, A.)

For Aaret 1905 foreligger der forøvrigt kun de følgende Meddelelser om nogle svagere Jordrystelser i Akureyri (EyaffjordsysseL) og Holt (IsaffjordsysseL) den 15. November tidlig Morgen.

Fra Akureyri meldt Jordrystelse den 15. Nov. 1905 Kl. 1^h 45^m Fm. (Var. 2 Sek.), Kl. 5^h 5^m (Var. 4 à 5 S.)

og Kl. 5^h 20^m Fm. (Var. ca. 1 S.). Meddeleren laa til-sengs i Husets 1. Etage. Rystelsen Kl. 5^h 5^m var den stærkeste. Det bragede i Huset. Servante og Vandfad rystede endel. Den sidste Rystelse var den svageste. — Fra Holt meldt et Stød Kl. ca. 5 Fm. (D. M. I. ²⁶/₂ 1906.)

Fra Øfjord skrives den 15. Nov. Imorges mellem Kl. 5 og 6 vaagnede man her i Byen ved temmelig stærke Jordrystelser. Det hæftigste Stød kom omtrent Kl. 5^h 10^m og efterfulgtes af to svagere. Nogle af Beboerne havde tidligere paa Natten mærket svage Stød. — Iaften har man iagttaget et stærkt rødtligt Skær paa den sydøstlige Himmel, stærkest nede mod Horisonten i Retning af den nordlige Vatnajøkel eller Askja. (B. T. ²⁷/₁₁ 05, M.)

For Aarene 1906, 1907 og 1908 haves der fra det sydlige Island kun følgende Meddelelse om Jordrystelser paa nogle Steder i RangarvallasysseL den 13. Jan. 1906.

Den 13. Jan. Kl. 6 à 7 Em. en ret stærk Jordrystelse paa nogle Steder i RangarvallasysseL. Allerede i November 1905 bemærkedes i disse Egne nogle Stød, der bragte Folkene paa en af de nær ved Hekla liggende Gaarde til at flygte til den nærmeste Gaard. Det sidste Jordskælv skal have været kraftigere og i det Hele taget det stærkeste siden Jordskælvet paa S-Landet i 1896. Der er dog ingen Skade sket. Man har villet sætte Jordrystelserne i Forbindelse med Udbrud fra Vatnajøkull. Somme vil have set Ildskær fra Jøklen, men ingen har endnu mærket nogen Askeregn. (B. T. ²⁴/₂ 06, A.)

Den i denne Meddelelse udtalte Formodning om vulkanske Udbrud paa S-Landet i Begyndelsen af 1906 bestyrkes ved Meddelelser fra Dampskibe, som den 30. April 1906 indkom til Leith fra Island (B. T. ¹/₅ 06, M.), og fra en til Bremerhafen i Ugen den 6.—12. Maj 1906 indkommen Fiskedamper (B. T. ¹⁵/₅ 06, A.). For den sidstnævnte Damper var Askeregnen saa generende, at Fløjene paa Mastetoppene forhindredes fra at dreje sig, og Skiverne maatte tages ud af Tallieblokkene for at

renses, foruden at Arbejdet paa Dækket vanskeliggjordes i høj Grad. Skibet fiskede da paa Banker ud for S-Kysten. Alle disse Meddelelser henhøre imidlertid Udbrudene til Hekla, hvilket efter Prof. THORODDSENS Udtalelser dog ikke kan være rigtig, men maa forklares ved, at Fiskerne i Almindelighed ikke kende andre Vulkaner paa Island end Hekla.

For det nordlige Island haves fra de samme 3 Aar de følgende Jordskælvsmeddelelser.

Jordrystelse paa Grimsey Onsdagen den 15. Jan. (?) 1906, Kl. ca. 5 Fm. Meddeleren laa tilsens men vaagnede ved Stødet. Et Stød, Var. ca. 30 Sek., Retn. fra SSE til NNW, ingen synlige Beskadigelser. (D. M. I., Matthias Eggertsson.)

Jordrystelse i Akureyri Lørdagen den 6. Okt. 1906, Kl. 2^h 50^m Em. Meddeleren befandt sig i det Fri. Han følte Jorden ryste og hørte et svagt Drøn. Inde i Husene følte et kort, kraftigt Stød. Ingen Virkninger. (D. M. I., H. SCHIØTH.) — Var. kun nogle Øjeblikke, Retn. E—W. (B. T. ⁸/₁₀, M.)

Akureyri, den 8. Nov. 1906 Kl. 10^h 20^m Aften Jordskælv, temmelig stærkt Stød, ikke langt, det bragede i Huset. Om Natten den 9. s. M. Kl. 1¹/₄—2 flere Rystelser, hvoraf 3 temmelig stærke, det første Kl. 1¹/₄ det stærkeste, temmelig langvarigt. (Retn. S—N, efter B. T. ⁹/₁₁ 06, A.) — Fra Stationen Mødruvellir, NNW for Akureyri, meldes intet om ovenstaaende eller om Rystelsen den 6. Okt. 1906. (D. M. I. ²²/₂ 07.) — I en Korrespondance fra Seydisfjord af ⁷/₁ 1907 meddeles, at der den 9. Nov. 1906 forekom flere Jordrystelser ved Akureyri og ved Vopnafjord. I Seydisfjord mærkedes intet. (B. T. ²¹/₁ 07, M.)

Den 30. Jan. 1907 svagt Jordskælv Kl. 9^h 12^m Fm. ved Akureyri, lidt langtrukket. (D. M. I. ²²/₄ 07.)

Akureyri, den 10. Marts 1908, Kl. 3^h 40^m Fm. Jordskælv. 1 Stød, ikke meget stærkt, men dog saa man blev vækket ved det. (D. M. I. ³⁰/₄ 08.)

Akureyri, den 26. Dec. 1908, Kl. 5^h 55^m Fm.

Jordskælv, stærkt og ikke saa kort. 6 Stød ud i Et, stærkt i Begyndelsen og i Slutningen. — Sandanes, den 25. Dec. 1908, Kl. 4^h 30^m Morgen, Jordskælv. (D. M. I. 15/2 09.)

Saa vel af videnskabelige Hensyn som af Hensyn til Islænderne selv er der i de sidste Dage af 1907 til Islands Ministerium indgivet et Forslag om Igangsættelsen af en regulær, makroseismologisk og vulkanologisk Bevogtning af Island ved Hjælp af Præsterne og for de Egne, hvor den paagældende Præst ikke vil kunne paa tage sig den, ved Hjælp af Sognefogderne (Repstyrerne) eller andre dertil egnede Personer.

For Dansk Vestindiens Vedkommende foreligge de følgende Jordskælvsmeddelelser.

Den 15. Maj 1905, Kl. ca. 4^h 50^m Fm. et svagt Jordskælvsstød paa St. Croix. (St. Croix's Avis d. 17/5 05.) — Et let Stød i Christiansted Kl. 4^{3/4} Morgen, Var. 2—3 Sek. (D. M. I. 28/2 05.)

Den 27. Sept. 1906, Kl. 10^h 15^m Fm. en langtrukken Jordrystelse i St. Thomas. Det var den langvarigste Rystelse, der kan mindes, og under den fremkom 2 eller 3 ret stærke Stød, der bragte Typerne i Bladets Sætterkasser til at rasle. I den sidste Tid have Jordskælvstød forøvrig været usædvanlig hyppige her. (St. Thomæ Tidende 29/9 06.) — (Ifølge B. T. 28/9 06, M. mærkedes s. D. flere hæftige Jordstød i San Juan paa Portoricos E-Ende, der foraarsagede stor Panik i Befolkningen.)

Den 26. Marts 1908, Kl. 6^h 40^m Em. 4 Jordrystelser paa St. Croix i La Grange, Retn. N—S. (D. M. I. 2/3 08.) — Den 26. Marts Em. en hæftig Jordrystelse paa St. Thomas, dog ingen alvorlig Skade. (B. T. 28/3 08.) — (Ifølge »Kais. Hauptst. f. Erdbebenforsch. i Strassburg i. E. i. Makroseism. Nachr. Nr. 16/1908« skete s. D. 2 svære Jordskælv i Byen Mexikos Omegn, der naaede fra den mexikanske Havbugt til Stillehavet.)

Den 1. Dec. 1908, Kl. 7^h 47^m Em. et lille Jordskælv paa St. Croix. Da Meddeleren i Christiansted saa Bord og Lampe ryste, saa han straks paa Uret, og ifølge en Avismeddelelse mærkedes det paa akkurat samme Tid i Frederiksted. (Rev. Rich. Thomsen, Christiansted, ¹⁴/₁₂ 08.)

Omendskønt »Dansk geologisk Forening« besørger Indsamlingen af Jordskælvsmeddelelser for selve Kongeriget Danmark, skal det dog ikke undlades her at give nogle af »D. M. I.« indsamlede Meddelelser om en Del spredte Lydfænomener hovedsagentlig i Midtsjælland den 29. Jan. 1908 ved 10-Tiden om Aftenen. Paa enkelte Steder ledsagedes de af svage Jordrystelser. De store Afstande mellem Observationsstederne gøre det usandsynligt, at Fænomenerne kunne være frembragt paa kunstig Maade.

Ifølge Ringsted Folketidende af ³⁰/₁ 08 og ¹/₂ 08 hørtes i Ringsted ved 9¹/₂ Tiden en svag Buldren, der opfattedes som Torden. Natbetjent Jensen hørte Kl. 9^h 55^m en svag rullende Lyd, der lignede Torden, og Kl. 10^h 20^m kom endvidere en ret stærk, som det syntes, flere Gange afbrudt Rullen, der nok mindede om Torden men dog havde en anden Karakter. Lyden gik fra W—E. Himlen var klar og kun ved Synsranden spredte Skyer. — I Slimminge hørtes ved 10-Tiden en underlig fjærn Buldren. Efter et lille Ophold kom Lyden igen. Ingen troede paa, at det var Torden. Det mærkedes mere som en Rystelse, og Lyden lignede ikke Torden. — I Kværkeby hørtes ogsaa den mærkelige Lyd, der var som en Vogns Rullen over frossen Jord. — Paa et Sted i W-Sjælland, knapt 5 Mil i lige Linie fra Slimminge og godt 5 Mil fra Frerslev hørte flere Mennesker samtidig en temmelig stærk, vedvarende, rullende Lyd, der ikke syntes at minde om Torden. Himlen var stjerneklar, og alt var roligt i Stalden. — Etsteds mellem Haslev og Frerslev mærkedes en ret kraftig Jordrystelse Kl. 9^h 55^m.

Vinduesruderne klirrede som under et voldsomt Tordenvejr. Var. ca. 15 Sek. — Fra Sorø Landsogn meddeles, at der 2 Gange hørtes en Rullen, den ene Gang i ca. 1 Sek., den anden Gang lidt længere. Klokken menes at have været noget mere end angivet andetsteds. — Skræder Niels Petersen af Nyrup, der med fl. a. gik paa Vejen mellem Stenmagle og Nyrup, hørte ved den angivne Tid og med ca. 10 Min. Mellemrum den mystiske Rullen. Lyden syntes at komme fra S. — I Vedde hørtes Lyden som en fjærn, langtrullende Torden.

Paa Vejlø Præstegaard pr. Nestved hørtes Onsdag-aften den 29. en tordenlignende Lyd mod S. Der var ingen Rystelse af nogen Art. Lyden gentog sig 2 Gange med et kort Mellemrum. Ved den anden Gang var Meddeleren gaaet ud. Himlen var stjerneklar foroven men noget diset nedad mod Horisonten. Man antog Lyden først for fjærn Torden eller hidrørende fra Sammen-skruning af Isen paa det $\frac{1}{4}$ Mil derfra mod S værende Vand. Den samme Lyd er ogsaa hørt paa flere Steder i Landsbyen, hvor man har undret sig over den men nærmest tænkt paa Torden og intet ellers mærket. (Provst A. Lassens Skr. af $\frac{3}{2}$ 1908.)

Fra Valby (Søndermarksvej 4) meddeles, at der Onsdag-aften, Kl. ca. 10—11, mærkedes en stærk Jordrystelse ledsaget af en langvarig, hul Buldren som af et Jernbanetog eller af store Vogne uden dog helt at ligne den Lyd. Torden var det absolut ikke, i det mindste ikke Rystelsen, der syntes at gaa i S—N eller omvendt, kun ikke i W—E. Det varede mindst et Par Minutter, og Bevægelsen var ikke ringe. Meddeleren, der angiver at være meget følsom for Naturfænomener, elektrisk Uvejr etc. og at have oplevet mindst 4 Jordrystelser, var meget angreben af nervøse Trækninger i alle Lemmer ligesom i tidligere Tilfælde af samme Art. (Fru Engquist's Skr. af $\frac{31}{1}$ 1908).
